

Старозаветни приповедни искази (наративна теологија)

Предмет: Старозаветна теологија

доц. др Ненад Божовић

Београд, 04.11.2020.

Литература

- Примарна: J. McKenzie, *Starozavjetna biblijska teologija*, u: *Biblijska teologija Starog i Novog zavjeta* (prir. M. Zovkić), Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1980, 146-225. (пдф на српском страна 1, одељак Увод)
- Додатна: Georges Florovsky, *Bible, Church, Tradition: An Eastern Orthodox View* (Volume One in the Collected Works of Georges Florovsky), Massachusetts 1972, 17-36 (одељак Revelation and Interpretation).
- Христос Караколис, *Наративна анализа/ Наративни критицизам*, Лексикон библијске егзегезе, Београд 2018, 270-273.

Карактер старозаветне (библијске) теологије

- Основна разлика између библијске теологије и теологије како је данас разумевамо: библијска теологија је дата у наративима, у причама, док је потоња појмовно-дискурзивна, спекулативна и систематична мисао.
- Пример: Књига постања у наративу наводи како Бог полако прилази човеку након пада како би пробудио у њему покајање, како му и поред отвореног противљења даје „кожне хаљине“ да би опстао ван Едена, како покушава да одврати Каина од братоубиства, како прашта и не одустаје од човека упркос кршењу Савеза – појмовно-дискурзивна мисао из наратива закључује: Бог је милостив и снисходљив (иако Постање не користи те речи)

Карактер старозаветне (библијске) теологије – наративна теологија

- Старозаветна теологија је уткана у историјско искуство Израиља и немогуће га је згуснути у било коју тачку која би обухватала цијело искуство
- Библија садржи мноштво наратива који се не могу категорисати према узусима спекулативне теологије
- Библијска теологија је дио теологије као цјелине, али она не може приказати праву синтезу богооткривене науке, она је тек једна од дисциплина

Карактер старозаветне (библијске) теологије

- Ово питање је повезано са разумевањем самог предмета изучавања старозаветне теологије: како, с обзиром на приповедну структуру теолошког излагања у Библији, конципирати старозаветну теологију као академску дисциплину?
- Старозаветна теологија због своје природе треба да буде приповедачка у свом методу и начину излагања и у најбољем издању може бити збирка приказа о предметима или темама без покушаја да се ти прикази уклопе у једну цјелину без покушаја да се они концептуално систематизују.

Наративна анализа

- „Основни методолошки принцип наративне анализе представља синхронија (συγχρονία) која, за разлику од дијахроније (διαχρονία, diachrony), сагледава текст који тумачи као јединствену целину, логички кохерентну и естетску вредност, док се не занима за његову филолошку предисторију и генезу.“ (Х. Караколис, *Наративна анализа*, Лексикон библијске егзегезе, 270-273)
- „Наративним текстовима називају се они текстови који приповедају или имплицирају неку причу. У том смислу наративни текстови који се могу подвргнути наративној анализи срећу се у свим библијским књигама, па и оним које не припадају категорији историјских књига, као што су нпр. псалми или посланице апостола Павла.“ (Х. Караколис, *Наративна анализа*, Лексикон библијске егзегезе, 270-273)

Наративна анализа

- „Наративни критицизам такође истражује заплет (plot) наративних текстова, дакле испланирано кретање приповести од почетка до краја. Сваки заплет, поред својих специфичности, садржи елементе почетног сукоба (conflict), компликације која следи (complication) и коначног решења (resolution).“ (Х. Караколис, *Наративна анализа*, Лексикон библијске егзегезе, 270-273).
- Какав би резултат постигли уколико бисмо целокупан библијски наратив сагледали у оквирима наративне методе?

Библија као целовит наратив

- „Није случајно да се разноврсна антологија списа, састављена у различитим епохама од стране бројних аутора, почела доживљавати као једна књига. Израз $\tau\alpha\ \beta\iota\beta\lambda\iota\alpha$ је свакако множина, али је Библија наглашена једнина. Писма (списи) су заиста једно Свето Писмо, јер постоји једна главна тема и једна главна порука кроз читаву приповест. И постоји једна приповест. Штавише, сама Библија јесте та приповест о Богу и његовом изабраном народу. Она бележи прво од свих чудеса и дела Божијих [...] што је божанско стварање света. Постоји почетак, али постоји и крај који је и циљ. Дакле, постоји та почетна тачка „у почетку“ Пост 1, 1, али биће и краја: „доћи ћу скоро“ (Отк 22, 20). (Georges Florovsky, *Bible, Church, Tradition: An Eastern Orthodox View* (Volume One in the Collected Works of Georges Florovsky), Massachusetts 1972, 19).

Библија као целовит наратив

- Библија као историја спасења, наратив о Царству Божијем
- 1. Стварање – почетак наратива:
 - а) Бог је цар над читавом васионом (Пс 47, 93, 97); позива човека да буде „цар у малом“ и савладар (Пост 1, 26-28, 2, 15-24);
 - б) заплет: пад – поремећај у царству – отуђење од Бога, природе и жене (Пост 3, Пост 6-9, Пост 11)

Библија као целовит наратив

- 2. **Искупљење**
- а) протомесијанско обећање (Пост 3, 15),
- б) Савез са Аврамом (у њему ће се „благословити сви народи“ и биће их као „звезда на небу“), Јудино племе добија „палицу владалачку“ на путу ка остварењу Царства Божијег;
- в) Савез на Синају – законик као „устав“ Царства,
- г) савез са Давидом кроз помазање Самуилово (1Сам 15) – монарх као заштитник Закона Божијег;
- д) кршење склопљених савеза и потреба за новим савезом

Библија као целовит наратив

- 3. Нови Савез – вечни савез у личности Богочовека Христа – кулминација историје спасења
- 4. Испуњење – Дух Божији силази на људе (Дела апостолска) – антиципација потпуног испуњења Царства
- 5. „да дође Царство твоје“ – Откривење Јованово – „ново стварање“ које успоставља првобитни (и последњи) поредак ствари без последица пада и коначна и потпуна победа над смрћу и злом – тријумф Божијег Царства